

SISTEMI UPRAVLJANJA I MONITORING USKLAĐENOSTI NA AERODROMIMA
MANAGEMENT AND MONITORING OF CONFORMITY IN AIRPORTS

Muharem Šabić, dr. dipl. ing.
Vahidin Zukanović, MA-dipl. ing. saob. i kom.
Elvedin Begić, MA-dipl. ing. saob. i kom.
Mirzeta Šehović Kadić, MA-dipl. ing. saob. i kom.
Nermin Zijadić, MA-dipl. ing. saob. i kom.

Kategorizacija rada: Stručni rad (Professional paper)*
UDK 656.7.08

SAŽETAK: Osnovna regulativa koja se na nivou EU primjenjuje u oblasti certificiranja aerodroma je dokument „Requirements and administrative procedures related to aerodromes pursuant to Regulation (EC) No 216/2008 of the European Parliament and of the Council“, EC 139/2014.

Kao daljnja dokumentacija uredbe EC 139/2014, članak 1., tačka 1 (a) i Dodatak II, ADR.AR.C.020, EASA je donijela dvije odluke:

- ED Decision 2014/012/R, od 27.02.2014.godine,
- ED Decision 2014/013/R, od 27.02.2014.godine.

ED Decision 2014/012/R uređuje oblast upravljačkih sistema i daje smjernice za monitoring usklađenosti sa regulatornim i drugim zahtjevima.

KLJUČNE RIJEČI: Usklađenost, praćenje, aerodrom, regulacija, sigurnost, kvalitet.

ABSTRACT: The basic regulations that are applied at EU level in the field of certification of the airport's document "Requirements and administrative procedures related to aerodromes Pursuant to Regulation (EC) No 216/2008 of the European Parliament and of the Council", EC 139/2014.

As further documentation of the EC Regulation 139/2014, Article 1, paragraph 1 (a) and Annex II, ADR.AR.C.020, EASA has issued two decisions:

- ED Decision 2014/012 / R of 27.02.2014.godine,
- ED Decision 2014/013 / R of 27.02.2014.godine.

ED Decision 2014/012 / R regulates the area of management systems and provides guidelines for monitoring compliance with regulatory and other requirements.

KEY WORDS: Compliance, monitoring, airport, regulation, safety, quality.

UVOD

Osnovna regulativa koja se na nivou EU primjenjuje u oblasti certificiranja aerodroma je dokument „Requirements and administrative procedures related to aerodromes pursuant to Regulation (EC) No 216/2008 of the European Parliament and of the Council“, EC 139/2014⁴⁶, od 12.02.2014. godine. 7

Ovom Uredbom utvrđuju se detaljna pravila za izdavanje, održavanje, izmjene, ograničavanje, privremeno ili trajno oduzimanje:

- certifikata aerodroma,
- certifikata za organizaciju odgovornu za rad aerodroma.

Uredba se primjenjuje na aerodrome u državama članicama Europske unije koji su otvoreni za javni promet, namijenjeni za komercijalni zračni prijevoz; opremljeni sistemima za instrumentalne procedure slijetanja ili uzlijetanja. Važnost provedbe ove uredbe ogleđa se prije svega u zahtjevu uspostave detaljnih provedbenih pravila, osobito u pogledu sigurnosnih propisa za aerodrome, radi održavanja visokog nivoa

---

* Primljeno / Received: 10. 11. 2016.

Prihvaćeno/Recenzirano /Accepted/ Reviewed: 23. 11. 2016.

⁴⁶ Uredba o utvrđivanju zahtjeva i upravnih postupaka u vezi s aerodromima u skladu s Uredbom EC 216/2008

sigurnosti civilnog zrakoplovstva kako u državama članicama Unije tako i državama potpisnicama ECAA sporazuma.¹

Kao daljnja dokumentacija uredbe EC 139/2014, članak 1., tačka 1 (a) i Dodatak II, ADR.AR.C.020, EASA je donijela dvije odluke:

- ED Decision 2014/012/R, od 27.02.2014.godine,9
- ED Decision 2014/013/R, od 27.02.2014.godine.10

U odluci **ED Decision 2014/012/R** se govori o tome da će EASA, sukladno članu 18. (c) Uredbe EC 216/2008, izdati dokument „Acceptable Means of Compliance“ (prihvatljive načine o sukladnosti), kao i „Guidance Material“ (smjernice uprimjeni) Uredbe EC 216/2008 i njezinih provedbenih pravila.

Annex to ED Decision 2014/012/R
European Aviation Safety Agency

**Acceptable Means of Compliance
(AMC)
and Guidance Material (GM)**

to

**Authority, Organisation
and Operations Requirements
for Aerodromes**

Initial Issue
27 February 2014¹

¹ For the date of entry into force of this Amendment, kindly refer to Decision 2014/012/R in the Official Publication of the Agency.

Dokument „Acceptable Means of Compliance“ (prihvatljive načine o sukladnosti), predstavlja neobavezujući standard koje je usvojila EASA. Dokument zapravo ilustrira sredstva za uspostavljanje usklađenosti s Uredbom EC 216/2008 i njezinim provedbenim pravilima.

Dokument „Guidance Material“ (smjernice u primjeni) je neobavezujući materijal razvijen od strane EASA koji pomaže da se ilustruje značenje uslova ili specifikacija. Također se koristi za potporu tumačenja Uredbe EC 216/2008, njezinih provedbenih pravila, certifikacijskih specifikacija i „Acceptable Means of Compliance“ (prihvatljivih načina sukladnosti).

U odluci **ED Decision 2014/013/R** se govori o tome da će EASA, sukladno članu 18. (c) Uredbe EC 216/2008, izdati dokument „Certification Specifications“ (certifikacijske specifikacije), kao i „Guidance Material“ (smjernice u primjeni) za primjenu Uredbe EC 216/2008 i njezinih provedbenih pravila.

Annex to ED Decision 2014/013/R
European Aviation Safety Agency

**Certification Specifications (CS)
and Guidance Material (GM)**

for

Aerodromes Design

CS-ADR-DSN

Initial Issue
27 February 2014¹

¹ For the date of entry into force of this Amendment, kindly refer to Decision 2014/013/R in the Official Publication of the Agency.

„Certification Specifications“ (certifikacijske specifikacije) su tehnički standardi usvojeni od strane EASA i pokazuju način da pokažu usklađenost sa Uredbom EC 216/2008 i njezinim „Implementing Rules“ (provedbenim pravilima) koji se može koristiti od strane organizacija u svrhu certificiranja. Ova Odluka pruža „Certification Specifications“ (certifikacijske specifikacije) i „Guidance Material“ (smjernice u primjeni) (CS-ADR-DSN, knjiga 1 i 2) za uspostavu aerodromske Certification Basis (certifikacijske osnove) a u skladu sa člankom 8. (a), tačka (2) (b) Uredbe EC 216/2008. EASA, je u skladu s članom 52. (1) (c) Uredbe EC 216/2008 i članovima 5(3), 6 i 7, široko konsultovali zainteresirane strane o stvarima koje su predmet ove Odluke, i nakon toga je dala pisani odgovor na primljene komentare.

1. MONITORING USKLAĐENOSTI

Kao jedan od bitnih preduslova za certifikaciju je uspostavljanje sistema monitoringa usklađenosti (Compliance monitoring), zahtjev koji se postavlja pred aerodromskog operatora.

1.1. Proces monitoringa usklađenosti

Proces monitoringa usklađenosti predstavlja formalni proces za praćenje usklađenosti sistema upravljanja sa relevantnim zahtjevima, a sama procedura treba da osigura:

- A. Sistem povratnih informacija o nalazima (audita, inspekcija i sl), kako bi se osigurala implementacija korektivnih mjera u odnosu na nalaze; i
- B. Odgovornost osobe, ili grupa osoba koje bi trebale biti odgovorne nadležnom rukovodstvu i koja obavlja djelatnost praćenja usklađenosti sa funkcionalnim nezavisnošću od jedinice/odjela koji nadgleda i sa direktnom komunikacijom sa rukovodstvom.

Na posebnom mjestu bi se mogla staviti obaveza aerodromskog operatora u praćenju i kontroli zadovoljavanja zahtjeva organizacija koje rade ili pružaju usluge na aerodromu, kao i sa zahtjevom zadovoljavanja sadržaja aerodromskog priručnika. Prema 9 je precizirano:

Kako bi se osigurala usklađenost organizacija koje djeluju ili pružaju usluga na aerodromu, sa zahtjevima Uredbe (EZ) br 216/2008 i Pravilnika o primjeni koji se odnose na aerodrome i aerodromske operatere, kao i sa sadržajem aerodromskog priručnika, operator aerodroma treba da:

- A. Provodi audite i inspekcije takvih organizacija, i time prati njihovu usklađenost sa zahtjevima;
- B. Uspostavi procedure za monitoring povezanih aktivnosti na aerodromu.

Samo izvođenje monitoringa usklađenosti podrazumijeva:

- (1) Implementacija i korištenje procesa praćenja usklađenosti koje treba omogućiti da operator aerodroma prati usklađenost sa odgovarajućim EASA zahtjevima, Part-ADR.OPS, kao i bilo koji drugim važećim regulatornim zahtjevom, ili zahtjevom uspostavljenim od strane operatora aerodroma.

Operator aerodroma treba odrediti osnovnu strukturu sistema monitoringa usklađenosti primjenljiv na aktivnosti koje se provode.

Sistem monitoringa usklađenosti treba pravilno implementirati, održavati i kontinuirano revidirati i poboljšavati po potrebi.

Monitoring usklađenosti treba biti strukturiran prema veličini organizacije i složenosti aktivnosti koje treba pratiti, uključujući i one koji se daju u podizvođačima.

Monitoring usklađenosti treba da sadrži sistem povratnih informacija o nalazima sa odgovornim rukovodiocem, čime se osigurava efikasna implementacija korektivnih mjera.

- (2) Operator aerodroma treba pratiti usklađenost sa procedurama koje je kao operator usvojio. Pri tome, operator aerodroma treba kao minimum, i kada je to potrebno, pratiti usklađenost sa:
  - (i) Privilegijama i obavezama koje ima operator aerodroma;
  - (ii) Priručnicima, zapisima i evidencijama;
  - (iii) Programima i standardima obuke;
  - (iv) Zahtjevanim resursima;
  - (v) Procedurama i priručnicima upravljačkog sistema.

1.2. Organizacijske postavke

- (1) Jedna osoba treba biti odgovorna za monitoring usklađenosti

Odgovorni rukovodioc, s obzirom na njegovu/njenu direktnu odgovornost za sigurnost, treba osigurati, a u skladu sa ADR.OR.D.015(a)⁴⁷, da su osigurani resursi za monitoring usklađenosti.

- (2) Nezavisnost monitoringa usklađenosti treba uspostaviti osiguravajući da audite i inspekcije obavlja osoblje koje nije direktno odgovorno za date funkcije, postupke, itd (tzv sukob interesa).
- (3) Osoblje uključeno u monitoring usklađenosti treba imati pristup bilo kojem dijelu organizacije aerodroma, kao i svim ugovornim organizacijama.

1.3. Dokumentacija za monitoring usklađenosti

- (1) Relevantna dokumentacija treba da sadrži dijelove sistema upravljanja dokumentacijom od strane aerodromskog operatora.
- (2) Dodatno, relevantna dokumentacija treba uključivati slijedeće:
  - (i) Terminologiju;
  - (ii) Specifične standarde za aktivnosti i procese;
  - (iii) Opis organizacije aerodromskog operatora;
  - (iv) Raspodjela dužnosti i odgovornost;
  - (v) Procedure kojim se osiguravaju regulatorna usklađenost;
  - (vi) Program monitoringa usklađenosti, koji treba da sadrži:
    - (A) Raspored programa monitoringa usklađenosti;
    - (B) Procedure auditiranja;
    - (C) Procedure izvještavanja;
    - (D) Procedure korektivnih akcija i naknadnih provjera;
    - (E) Sistem zapisa.
  - (vii) Nastavni plan za treninge;
  - (viii) Kontrolu dokumenata.

2. TRENING

- (1) Pravilna i temeljna obuka je od suštinskog značaja za optimizaciju usklađenostiza svakog operatora aerodroma. Kako bi se postigli značajni rezultati takve obuke, operator treba osigurati da svo osoblje razumiju ciljeve kao što je to navedeno u sistemu upravljanja dokumentacijom operatora.
- (2) Oni koji su odgovorni za upravljanje monitoringom usklađenosti treba da dobiju obuku za ovaj zadatak. Takva obuka treba da pokrije zahtjeve monitoringa usklađenosti, priručnika i procedura koje se odnose na zadatak, tehnike auditiranja, izvještavanja i zapisa.
- (3) Potrebno je osigurati vrijeme za obuku osoblja uključenog u upravljanje usklađenosti, i za informisanje preostalog osoblja.
- (4) Raspodjela vremena i sredstava treba da se zasniva na obimu i složenosti aktivnosti.

2.1. Monitoring usklađenosti – raspored audita

- (1) Potrebno je uspostaviti raspored audita za određeni kalendarski period i treba uspostaviti periodične cikluse preispitivanja za svako područje. Monitoring usklađenosti takođe treba biti auditiran u skladu sa utvrđenim rasporedom audita. Raspored bi trebao omogućiti neplanirane audite kada se identificiraju trendovi. Auditi za praćenje (follow-up) trebaju biti zakazani za provjeru da su korektivne akcije sprovedene, da su korektivne akcije bile efikasne i potpune, a sve u skladu s politikom i procedurama navedenim u aerodromskom priručniku.
- (2) Aerodrom, sistem upravljanja i ključni procesi, procedure i operacije trebaju biti predmetom audita u prvih 12 mjeseci od dana izdavanja potvrde-certifikata aerodromskog operatora.

---

⁴⁷ ACCOUNTABLE MANAGER

Depending on the size, structure and complexity of the organisation, the accountable manager may be:

- (a) the chief executive officer (CEO);
- (b) the chief operating officer (COO);
- (c) the chairperson of the board of directors;
- (d) a partner; or
- (e) the proprietor.

- (3) Nakon ovog koraka, operator aerodroma treba provesti procjenu rizika i dosadašnjih aktivnosti monitoringa usklađenosti, kako bi se prilagodilo kalendarsko razdoblje u kome treba provesti audit ili niz audita, za pokrivanje cijelog aerodroma, svog sistema upravljanja za ključne procese, procedure i operacije na način i u intervalima navedenim u aerodromskom priručniku. Ovaj kalendarski period, treba biti u skladu sa ciklusom planiranja nadzornih audita od strane relevantnih nadležnih organa i može biti povećan, do 36 mjeseci, a u koordinaciji sa nadležnim organom, pod uslovom da ne postoje nivo 1 nalazi, i da je operator aerodroma blagovremeno ispravljao prethodne nalaza.

2.2. Odgovornosti za monitoring usklađenosti

Odgovornosti za monitoring usklađenosti trebaju biti:

- (1) kod osobe koja ima direktan pristup i direktno je odgovorna direktoru (accountable manager);
- (2) ne bi trebalo da bude kod osoba koje su definisane sa ADR.OR.D.015(b)⁴⁸ ili ADR.OR.D.015(c)⁴⁹, izuzev kod jako jednostavnih aerodromskih organizacija gdje to može biti direktor ili osobe definisane sa ADR.OR.D.015(c).

Osobe sa uspostavljenom odgovornošću za monitoring usklađenosti trebaju imati:

- (1) adekvatno iskustvo i ekspertizu u aerodromskim operacijama, aerodromskom održavanju ili sličnim područjima;
- (2) adekvatno znanje i iskustvo u upravljanju sigurnosti (safety) i upravljanje kvalitetom (quality);
- (3) znanje aerodromskog priručnika;
- (4) sveobuhvatno znanje o važećim zahtjevima u području aerodroma.

2.3. Organizacijsko ustrojstvo monitoringa usklađenosti

- (1) Organizacijska postavka za monitoring usklađenosti treba odražavati veličinu operatora aerodroma, kao i prirodu i složenost svih aktivnosti aerodromskog operatora. Osoba koja je odgovorna za monitoring usklađenosti može obavljati sve revizije i inspekcije samostalno/sama, ili imenovati jednog ili više auditora koji imaju odgovarajuće kompetencije u smislu gore navedenih stavova (osobe sa uspostavljenom odgovornošću za monitoring usklađenosti). Auditori mogu biti iz same organizacije ili izvan organizacije operatora aerodroma.
- (2) Bez obzira na izabranu opciju auditora (unutar ili van organizacije), mora se osigurati nezavisnost funkcije auditora, posebno u slučajevima kada oni obavljaju audite ili inspekcije a ujedno su odgovorni za druge funkcije za operatora aerodroma (mogući sukob interesa).

U slučaju da se izabere vanjski auditor za obavljanje audita ili inspekcije monitoringa usklađenosti:

- (1) svaki takav audit ili inspekcije se obavljaju u okviru odgovornosti osobe odgovorne za monitoring usklađenosti;
- (2) operator aerodroma ostaje odgovoran kako bi se osiguralo da vanjsko osoblje ima odgovarajuće znanje, sigurnosnu provjeru, i odgovarajuće iskustvo za aktivnosti koje se auditiraju ili sprovodi inspekcija, uključujući znanje i iskustvo u monitoringu usklađenosti.

U svakom slučaju, operator aerodroma zadržava krajnju odgovornost za efikasnost monitoringa usklađenosti, posebno za efikasnu provedbu i praćenje svih korektivnih mjera.

3. ZAHTJEVI ZA SISTEM UPRAVLJANJA AERODROMSKOG OPERATORA

Operator aerodroma treba osigurati da dokumentirani sistem upravljanja ključnim procesima uključuju proces podizanja svijesti uposlenika u oblasti odgovornosti, kao i postupak dopune odgovornosti. Sistem upravljanja dokumentacijom za aerodromskog operatora treba da uključuju slijedeće informacije:

- (1) Izjavu koju je potpisao odgovorni rukovodilac, da će operator aerodroma kontinuirano raditi u skladu sa važećim zahtjevima i dokumentacijom operatora;
- (2) Opseg aktivnosti aerodromskog operatora;
- (3) Funkcije i imena odgovornih osoba;
- (4) Grafikon organizacije koji pokazuje linije odgovornosti između nominovanih osoba;

⁴⁸ NOMINATED PERSONS

⁴⁹ SAFETY MANAGER

- (5) Opći opis i lokacija objekata;
- (6) Procedure ili postupke kojim se opisuje kako operator aerodroma osigurava usklađenost s važećim zahtjevima;
- (7) Procedura ili postupak izmjena za sistem upravljanja dokumentacijom operatora; i
- (8) Rezultati ili izlazi sistema upravljanja sigurnošću - SMS.

4. ODGOVORNI RUKOVODIOCI (ACCOUNTABLE MANAGER)

Općenito

Odgovorni rukovodilac treba:

- (i) osigurati da su na raspolaganju svi potrebni resursi za rad aerodroma u skladu sa važećim zahtjevima i aerodromskim priručnikom;
- (ii) osigurati da, ako postoji smanjenje nivoa resursa ili abnormalnih okolnosti koje mogu uticati na sigurnost, potrebno smanjenje nivoa operacija na aerodromu se provodi;
- (iii) uspostaviti, implementirati i promovirati politiku sigurnosti; i
- (iv) osigurati usklađenost sa odgovarajućim važećim zahtjevima, certifikacijskoj osnovi, i organizacijskim sistemom upravljanja sigurnosti, kao i sistemom upravljanja kvalitetom, posebno u odnosu na aktivnosti pružanja aeronautičkih podataka i zrakoplovnih informacija.

Odgovorni rukovodilac treba imati:

- (i) odgovarajući nivo ovlasti unutar organizacije aerodromskog operatora kako bi se osiguralo finansiranje i provođenje aktivnosti u skladu sa zahtjevima standarda;
- (ii) znanje i razumijevanje dokumenata koji propisuju relevantne sigurnosne standarde aerodroma;
- (iii) razumijevanje zahtjeva za kompetencijama upravljačkog osoblja aerodroma, kako bi se osiguralo da se kompetentne osobe nalaze na odgovarajućim pozicijama;
- (iv) znanje i razumijevanje principa i praksi sistema sigurnosti, kvalitete i zaštite, i kako se ovi principi i prakse primjenjuju unutar organizacije;
- (v) znanje o ulozi odgovornog rukovodioca; i
- (vi) znanje i razumijevanje ključnih pitanja upravljanja rizikom u okviru aerodroma.

Odgovorni rukovodilac – delegiranje odgovornosti

- (1) Tehničko znanje i razumijevanje koje se očekuje od strane odgovornog rukovodioca je na visokom nivou, s posebnim osvrtom na njegovu/njenu vlastitu ulogu u osiguranju da se standardi održavaju.
- (2) Za vrijeme odsustva, za odgovornosti na dnevnoj osnovi se mogu delegirati, međutim konačna odgovornost ostaje na odgovornom rukovodiocu.
- (3) Ovisno o veličini i složenosti poslovanja, odgovorni rukovodilac može prenijeti svoju odgovornost u oblasti obuke, i to od imenovanja menadžera obuke čija odgovornost treba biti: uspostavljanje, koordinacija, provedbu programa obuke, vođenje zapisa o obuci, kao i programa provjeru stručnosti.

Ponovno, u svakom slučaju odgovornost na kraju ostaje na odgovornom rukovodiocu.

U zavisnosti od veličine, strukture i kompleksnosti organizacije, odgovorni rukovodilac može biti:

- (a) Direktor ili izvršni direktor (CEO);
- (b) Glavni operativni direktor (COO);
- (c) Predsjedavajući Odbora direktora;
- (d) Partner; ili
- (e) Vlasnik.

Imenovanje odgovornog rukovodioca koji je s obzirom na potrebne ovlasti i odgovornosti, zahtijeva da pojedinac ima potrebne atribute da ispuni ovako važnu ulogu. Odgovorni rukovodilac može imati više od jedne funkcije u organizaciji. Ipak, uloga odgovornog rukovodioca (accountable manager) je instalirati sigurnost kao osnovnu organizacionu vrijednost, a kako bi se osiguralo da je sistem upravljanja sigurnošću pravilno implementiran i održavan kroz osiguranje resursa i potrebnih aktivnosti.

ZAKLJUČAK

Sve zemlje koje se kandiduju za proces pridruživanja EU (BIH ima trenutni status kandidata), moraju prilagoditi svoju regulativu prema regulativi EU. U ovom radu se pokušavaju približiti dostignuća EU u oblasti monitoringa usklađenosti kao i nominiranih osobe ispred aerodromskog operatora. Proces monitoringa usklađenosti predstavlja formalni proces za praćenje usklađenosti sistema upravljanja sa relevantnim zahtjevima, a sama procedura treba da osigura:

- A. Sistem povratnih informacija o nalazima (audita, inspekcija i sl), kako bi se osigurala implementacija korektivnih mjera u odnosu na nalaze; i
- B. Odgovornost osobe, ili grupa osoba koje bi trebale biti odgovorne nadležnom rukovodstvu i koja obavlja djelatnost praćenja usklađenosti sa funkcionalnim nezavisnošću od jedinice/odjela koji nadgleda i sa direktnom komunikacijom sa rukovodstvom.

Na posebnom mjestu bi se mogla staviti obaveza aerodromskog operatora u praćenju i kontroli zadovoljavanja zahtjeva organizacija koje rade ili pružaju usluge na aerodromu, kao i sa zahtjevom zadovoljavanja sadržaja aerodromskog priručnika.

CONCLUSION

All countries that are candidates for accession to the EU (Bosnia and Herzegovina has a current candidate status), must adapt its legislation to EU regulations. This paper attempts to show the achievements of the EU in monitoring compliance as well as the nominated person in front of the airport operator. The process of monitoring compliance of a formal process for monitoring compliance management system with the relevant requirements, and the procedure should ensure:

- A. The system of feedback on the findings (audit, inspection, etc.), to ensure the implementation of corrective measures in relation to the findings; and
- B. Liability of persons or groups of persons who should be responsible to the competent management and conducting activities to monitor compliance with the functional independence of the units / departments that oversee and direct communication with management.

A special place to be able to put the obligations of airport operators in monitoring and control to meet the requirements of organizations that operate or provide services at the airport, as well as with the request of meeting facilities of the airport manual.

LITERATURA:

1. ECAA Multilateralni sporazum između Europske zajednice i njenih zemalja članica i Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Republike Bugarske, Republike Hrvatske, Europske zajednice i njenih zemalja članica, Republike Islanda, Bivše Jugoslovenske Republike Makedonije, Republike Islanda, Kraljevine Norveške, Srbije i Crne Gore, Rumunije, i Privremene administrativne misije Ujedinjenih naroda na Kosovu. 5 May 2006, Salzburg, Austria.
2. The creation of the single European sky EC COM 614/1999, od 6.12.1999.
3. The framework for the creation of the single European sky EC 549/2004, od 10.3.2004.
4. Single European Sky II: towards more sustainable and better performing aviation EC COM 389/2008, od 25.6.2008.
5. Common rules in the field of civil aviation and establishing a European Aviation Safety Agency EC 1592/2002, od 15.07.2002.
6. Common rules in the field of civil aviation and establishing a European Aviation Safety Agency, and repealing Council Directive 91/670/EEC, Regulation (EC) No 1592/2002 and Directive 2004/36/EC, EC 216/2008, od 20.02.2008. godine.
7. Amending Regulation (EC) No 216/2008 in the field of aerodromes, air traffic management and air navigation services and repealing Directive 2006/23/EC, EC 1108/2009, od 21.10.2009.
8. Requirements and administrative procedures related to aerodromes pursuant to Regulation (EC) No 216/2008 of the European Parliament and of the Council EC 139/2014, od 12.02.2014.
9. ED Decision 2014/012/R, od 27.02.2014. godine.
10. ED Decision 2014/013/R, od 27.02.2014. godine.

BIOGRAFIJA:

Vahidin (Hakije) Zukanović, rođen 30.12.1969. godine u Sarajevu.

U Sarajevu završio osnovnu i srednju elektrotehničku školu. Na Fakultetu za saobraćaj i komunikacije u Sarajevu, na odsjeku za Saobraćaj 2003 godine stekao zvanje više stručne spreme – Saobraćajni inženjer, smjer zrakoplovni saobraćaj. Na Fakultetu za saobraćaj i komunikacije u Sarajevu, 2010 godine završio I ciklus bolonjskog studija i stekao zvanje Bakalaureat-inženjer saobraćaja i komunikacija, usmjerenje zrakoplovni saobraćaj. U oktobru 2011 godine nastavlja studij na Fakultetu za saobraćaj i komunikacije u okviru drugog ciklusa (Master /Magistarski/ studij) gdje je uspješno položio sve ispite i u decembru 2012 završio drugi ciklus bolonjskog ciklusa i stekao zvanje Magistar saobraćaja i komunikacija. Posjeduje praktično i teorijsko znanje iz različitih računarskih aplikacija Microsoft Office paketa te se služi engleskim jezikom. Zaposlen je na Međunarodnom aerodromu Sarajevo od 1996. godine i trenutno radi na radnom mjestu Višeg stručnog saradnika za sigurnost - safety.

Muharem Šabić, dipl.ing, mr, drmuaharem1s@gmail.com

Datum i mjesto rođenja: 1963, Jablanica. Obrazovanje: diplomirani inženjer aeronautike na Mašinskom fakultetu Univerziteta u Beogradu (1991), mr na Univerzitetu u Sarajevu, Mašinski fakultet u Zenici (2001), doktorirao Mašinski fakultet u Zenici (2009). Inženjer održavanja aviona: Linijsko održavanje, Bazno održavanje, šef održavanja zrakoplovne logistike (1986-2004), tehnički direktor BH Airlinesa (2005-danas), docent, Fakultet za saobraćaj i komunikacije, Sarajevo (2009- danas). Publikovao je naučnih članaka, naučnih radova, 1 knjigu, i 5 projekata.

Elvedin Begić MA-dipl.ing.saob. i kom. dbegic@sarajevo-airport.ba

Rođen 24.10.1960. godine u Sarajevu. Osnovno i srednje obrazovanje završio u Sarajevu, BiH, a na Fakultetu za saobraćaj i komunikacije u Sarajevu, stekao zvanje Magistar, diplomirani inženjer saobraćaja i komunikacija. Na Međunarodnom aerodromu Sarajevo uposlen od 1983. god., a trenutno je na funkciji Izvršni direktor za saobraćaj i usluge u zračnom prometu. Kroz obrazovanje ali i dugogodišnji praktični posjeduje znanja, vještine i iskustva a posebno na rukovodećim poslovima. Publikovao je nekoliko naučnih i stručnih radova a u okviru edukacije zrakoplovnog stručnog osoblja značajan broj stručne literature.

Mirzeta Šehović Kadić MA-dipl. ing. saob. i kom. sehovicmirzeta@gmail.com:

Rođena 25. 06. 1969. godine u Sarajevu. Osnovno i srednjoškolsko obrazovanje stekla u Sarajevu. Zvanje Bachelor inženjer saobraćaja i komunikacija stekla na Fakultetu za saobraćaj i komunikacije u Sarajevu 2009 godine, dok je zvanje MA-dipl.inž.saobraćaja i komunikacija stekla takođe na Fakultetu za saobraćaja i komunikacije u Sarajevu 2012 godine, braneći temu Procjena rizika sigurnosti u fazama polijetanja i slijetanja na primjeru Međunarodnog Aerodroma Sarajevo. Radi kao tehnolog saobraćaja na Međunarodnom Aerodromu Sarajevo.

Nermin Zijadić MA-dipl. ing. saob. i kom., nermin.zijadic@gmail.com:

Osnovno i srednje obrazovanje završio u Sarajevu, BiH. Mašinski fakultet u Sarajevu završio 2005. i stekao stručno zvanje diplomirani mašinski inženjer. Saobraćajni fakultet u Sarajevu završio 2012. godine i stekao stručno zvanje Magistar saobraćaja i komunikacija - diplomirani inženjer saobraćaja i komunikacija. III ciklus studija upisao 2013.godine. na Fakultetu za saobraćaj i komunikacije Univerziteta u Sarajevu. Trenutno uposlen u Međunarodni aerodrom Sarajevo d.o.o., na poziciji: Direktor sektora upravljanja sistemima – Menadžer kvaliteta. Od naučno stručnih radova publikovao je više naučnih, naučno – stručnih i stručnih radova.
